
PWYLLGOR SAFONAU DYDD LLUN, 29 MEHEFIN 2015

Yn bresennol:-

Aelodau Etholedig:- Y Cyngorwyr Lesley Day a Michael Sol Owen.

Aelodau Annibynnol:- Ms Jacqueline Hughes, Miss Margaret Jones, Mr David Wareing a'r Dr Einir Young (Cadeirydd).

Aelod Pwyllgor Cymunedol:- Mr David Clay.

Hefyd yn Bresennol: Iwan Evans (Swyddog Monitro), Sion Huws (Uwch Gyfreithiwr) ac Eirian Roberts (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu).

Ymddiheuriadau:- Ms Linda Byrne a'r Cyngorydd Eryl Jones-Williams.

Cyfeiriwyd at waeledd Ms Linda Byrne a nododd y Cadeirydd ei bwriad i anfon gair at y teulu.

1. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

2. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfodydd o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar y dyddiadau isod fel rhai cywir:-

- (a) 13 Ebrill, 2015 (cyfarfod arbennig)
- (b) 20 Ebrill, 2015

3. ADRODDIAD BLYNYDDOL Y PWYLLGOR SAFONAU 2014-15

Cyflwynwyd – adroddiad y Swyddog Monitro yn amgáu drafft o adroddiad blynyddol y pwyllgor ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill 2014 hyd at 31 Mawrth 2015. Gwahoddwyd sylwadau a chymeradwyaeth y pwyllgor i'r ddogfen. Nodwyd y byddai'r cyn-Gadeirydd a'r Swyddog Monitro yn ychwanegu rhagair i'r adroddiad cyn ei gyhoeddi.

Nododd yr Uwch Gyfreithiwr y bwriedid cylchredeg yr adroddiad i glercod y cynghorau cymuned.

PENDERFYNWYD cymeradwyo'r drafft o adroddiad blynyddol a'i gyflwyno i gyfarfod 8 Hydref o'r Cyngor a cheisio cyflwyno'r adroddiadau blynyddol i Gyfarfod Blynyddol y Cyngor yn y dyfodol, neu os nad ydi hynny'n bosib, i gyfarfod Gorffennaf.

4. CANLLAWIAU DIWYGIEDIG AR Y COD YMDDYGIAD I AELODAU GAN OMBWDSMON GWASANAETHAU CYHOEDDUS Cymru

Cyflwynwyd – adroddiad y Swyddog Monitro yn adrodd fod Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru wedi cyhoeddi trydydd fersiwn ei Ganllawiau ar y Cod Ymddygiad i Aelodau Awdurdodau Lleol yng Nghymru ac yn amgáu'r canllawiau ar gyfer Cynghorau Sir.

Nododd y Swyddog Monitro fod y fersiwn hwn o'r Canllawiau yn ymgorffori:-

- Y prawf dau-gam diwygiedig y bydd yr Ombwdsmon yn ei ddefnyddio wrth ystyried cwynion ynghylch torri Cod Ymddygiad Aelodau sydd bellach yn cynnwys trothwy budd cyhoeddus.
- Cyfarwyddyd pellach ar ddefnydd o gyfryngau cymdeithasol a mynegiant gwleidyddol a siartiau llif fydd yn rhoi cymorth ac eglurder i aelodau ar faterion buddiannau.

Nododd ymhellach:-

- Fod angen cylchredeg yr arweiniad hwn i holl aelodau Cyngor Gwynedd ac i glercod y cynghorau cymuned ac y byddai hefyd yn fuddiol cynnig gweithdy hyfforddiant ar gyfer aelodau'r pwyllgor hwn a holl aelodau'r Cyngor i roi diweddariad ar y Cod Ymddygiad yn sgil y newidiadau.
- Y byddai hyfforddiant yn cael ei drefnu ar gyfer y cynghorau cymuned a thref yn yr Hydref a gellid, yn y cyfamser, ddatblygu model o drefn datrys yn lleol ar eu cyfer gan awgrymu ei fod yn ffordd iddynt ddatrys ambell fater syml eu hunain oherwydd y prawf budd cyhoeddus.

Pwysleisiwyd bod rhaid i unrhyw becyn cymorth a ddarperir ar gyfer y cynghorau cymuned a thref fod yn dalfyriad syml a chlr ac yn cyfeirio at y ffaith bod yna ragor o fanylion ar gael yn y ddogfen lawn.

PENDERFYNWYD nodi'r canllawiau diwygiedig ar y Cod Ymddygiad i Aelodau a gyhoeddwyd gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.

5. RHAGLEN WAITH

Cyflwynwyd – adroddiad y Swyddog Monitro yn amgáu rhaglen waith ddrafft ar gyfer y pwyllgor yn dilyn cynnal yr hunan asesiad yn y cyfarfod diwethaf.

Nododd y Swyddog Monitro y ceisid ffurfioli'r drefn o arsyllu pwyllgorau ac y byddai'n dda o beth i'r aelodau annibynnol fynd i arsyllu i gyfarfod o gyngor cymuned / tref er mwyn magu dealltwriaeth o sut mae'r cynghorau hyn yn gweithredu.

PENDERFYNWYD

(a) Cytuno ar y rhaglen waith a ganlyn a'i diwygio / ychwanegu ati yn ôl yr angen:-

5 Hydref, 2015

- Adroddiad Blynyddol yr Ombwdsmon
- Trefn Llywodraethu Gorfforaethol
- Honiadau yn erbyn Aelodau
- Trefn Datrys Leol Model Cynghorau Cymuned

25 Ionawr, 2016

- Cofrestr Rhoddion a Lletygarwch
- Cofrestr Datgan Buddiant
- Adroddiad Blynyddol y Panel Dyfarnu
- Honiadau yn erbyn Aelodau

18 Ebrill, 2016

- Honiadau yn erbyn Aelodau
- Hunan Arfarniad a Rhaglen Waith

- **Hyfforddiant**

- (b) **Bod pob aelod annibynnol yn mynd i arsyllu i un o bwyllgorau Cyngor Gwynedd neu gyfarfod o gyngor cymuned / tref rhwng nawr a diwedd Medi ac yn adrodd yn ôl i'r cyfarfod nesaf.**
- (c) **Anfon rhestr cyfarfodydd Cyngor Gwynedd 2015/16 i'r aelodau annibynnol.**

6. HONIADAU YN ERBYN AELODAU

Cyflwynwyd er gwybodaeth –

- (a) Adroddiad y Swyddog Monitro ar gwynion ffurfiol yn erbyn aelodau ac yn diweddarur pwyllgor ar sefyllfa ynglŷn â chyfarwyddyd y pwyllgor y dylai'r Cynghorydd Christopher O'Neal dderbyn hyfforddiant gan y Swyddog Monitro ar y Cod Ymddygiad a holl Brotocolau'r Cyngor sy'n berthnasol i ymddygiad cynghorwyr yn sgil torri'r Cod.
- (b) Rhifyn 4 o Goflyfr y Cod Ymddygiad.

Ymhellach i'r adroddiad, nododd yr Uwch Gyfreithiwr:-

- 2.1 Achos 6141/201400682 - Bod yr Ombwdsmon bellach wedi dod i'r casgliad nad oedd tystiolaeth bod cynghorydd tref wedi cam ddefnyddio ei safle er mwyn cael mantais ariannol, ac er bod yr Ombwdsmon wedi dweud ei bod yn debygol bod y cynghorydd wedi cymryd rhan mewn trafodaeth ar fater lle 'roedd ganddo fuddiant oedd yn rhagfarnu, 'roedd wedi defnyddio'r prawf budd cyhoeddus ac wedi penderfynu nad oedd am ymchwilio.
- 2.2 Achos 5847/201404989 & 5847/201404990 – Bod yr achos hwn wedi cau ond nad oedd yr Ombwdsmon wedi cadarnhau hynny mewn ysgrifen eto.

Ymhellach i'r adroddiad, nododd y Swyddog Monitro:-

- Bod y Cynghorydd O'Neal wedi gofyn am wrandawriad er mwyn egluro pam nad oedd cymryd rhan yn yr hyfforddiant.
- Bod y ddeddf yn rhoi grym i bwyllgor safonau, sy'n dod i'r casgliad bod aelod wedi methu â chydymffurfio â chod ymddygiad yr awdurdod, gymryd un o dri phenderfyniad yn unig, sef peidio cymryd unrhyw gamau, ceryddu'r aelod neu ei atal rhag bod yn aelod o'r awdurdod hwnnw am gyfnod sydd heb fod yn fwy na chwe mis.
- Gan hynny, nad oedd grym statudol y tu cefn i benderfyniad y pwyllgor bod y Cynghorydd O'Neal i dderbyn hyfforddiant, ac mai argymhelliad yn unig ydoedd.
- Na chredai fod budd cyhoeddus mewn parhau i geisio trefnu hyfforddiant ar gyfer yr aelod ac na ellid chwaith gyfiawnhau'r adnoddau a'r amser fyddai'n gymryd i gynnal gwrandawriad arall.

PENDERFYNWYD

- (a) **Nodi'r adroddiad ar gwynion ffurfiol yn erbyn aelodau er gwybodaeth.**
- (b) **Gofyn i'r Swyddog Monitro anfon llythyr at y Cynghorydd Christopher O'Neal yn datgan siomedigaeth y pwyllgor nad yw wedi manteisio ar yr hyfforddiant a argymhellwyd ar ei gyfer.**

7. CYNHADLEDD SAFONAU CYMRU 2015

Nodwyd bod gwahoddiad i hyd at dri aelod o'r pwyllgor fynd i Gynhadledd Safonau Cymru 2015 yng Nghaerdydd ar 20 Hydref gyda'r Cadeirydd a'r Swyddog Monitro.

PENDERFYNWYD ceisio anfon y Cynghorydd Lesley Day, Ms Jacqueline Hughes a Miss Margaret Jones i'r gynhadledd gyda'r Cadeirydd a'r Swyddog Monitro.

Dechreuodd y cyfarfod am 11.00am a daeth i ben am 12.00pm

CADEIRYDD